

Vận dụng các biện pháp giúp sinh viên ngành Giáo dục Mầm non học tốt môn “Phương pháp cho trẻ mầm non làm quen với tác phẩm văn học”

Nguyễn Huỳnh Ngọc Thủy*

*Khoa Sư phạm, Trường Đại học An Giang, ĐHQG-HCM

Received: 8/02/2024; Accepted: 17/02/2024; Published: 24/02/2024

Abstract: The field of preschool education within the national education system is of great interest to the community. Graduates of this field will become preschool teachers responsible for educating and caring for children from 0 to 6 years old, fostering comprehensive development in physical, cognitive, linguistic, aesthetic, emotional, and social skills. To master the practical skills required for their future profession, students in the field of preschool education must enhance their knowledge and vocational skills through various courses, especially those specialized courses aimed at caring for and educating young children. Among the specialized courses, “Methods for introducing young children to literary works” deserves particular attention and serious study. When it comes to preschool education, most people immediately think of teachers who are skilled in singing, dancing, and telling engaging stories.

Keywords: Preschool education, kindergarten teachers, literary, knowledge, skills

1. Mở đầu

Tuổi mầm non là bậc học nhằm hình thành và hoàn thiện nhân cách ở trẻ. Một trong những cách thức hữu dụng là cho trẻ được tiếp cận các hình tượng nhân vật có trong tác phẩm văn học (TPVH). Nội dung các TPVH giáo dục trẻ biết thương yêu, kính trọng ông bà, bố mẹ, anh chị; yêu quý bạn bè, thiên nhiên và môi trường xung quanh. Văn học chính là phương tiện phát triển ngôn ngữ giúp trẻ có vốn từ để nói năng lưu loát, diễn đạt biểu cảm. Vậy nên việc cho trẻ làm quen với TPVH là một hoạt động rất quan trọng mà người giáo viên mầm non cần phải trau dồi trong quá trình học tập tại giảng đường và hoàn thiện dần khi tham gia công tác ở các cơ sở giáo dục mầm non.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Khái quát về môn học “Phương pháp cho trẻ mầm non làm quen với TPVH”

Môn học “Phương pháp cho trẻ mầm non làm quen với TPVH” là một trong các học phần chuyên ngành bắt buộc của chương trình đào tạo ngành Giáo dục mầm non trình độ đại học. Nội dung lý thuyết của môn học nhằm trang bị cho sinh viên (SV) kiến thức, kỹ năng cần thiết để tổ chức hiệu quả hoạt động cho trẻ mầm non làm quen với TPVH. Cụ thể là:

Hiểu được khái niệm, ý nghĩa, vai trò của văn học và nhiệm vụ của giáo viên trong việc cho trẻ làm quen với TPVH ở trường mầm non.

Nắm được đặc điểm cảm thụ văn học và khả năng

sáng tạo của trẻ trong quá trình làm quen với TPVH.

Trình bày được những tri thức khoa học và phương pháp, hình thức tổ chức cho trẻ làm quen TPVH.

Biết cách lập kế hoạch và tổ chức hoạt động cho trẻ mầm non làm quen với TPVH ở trường mầm non.

Đặc biệt, môn học còn mang lại sự trải nghiệm thực tế rất bổ ích. Khi SV có kỹ năng, bài tập giảng tốt sẽ được tạo điều kiện đến cơ sở giáo dục mầm non để dạy trực tiếp cho trẻ.

2.2. Vận dụng các biện pháp học tốt môn “Phương pháp cho trẻ mầm non làm quen với TPVH”

2.2.1. Biện pháp 1: Chủ động tìm hiểu cơ sở lý luận của môn học

Cơ sở lý luận của môn học là nền tảng để SV hiểu rõ và thực hành tốt các nội dung đặc thù của môn học, vậy nên người học cần nghiêm túc và chủ động trong quá trình tìm hiểu về chúng.

- Xem tài liệu học tập trước khi đến lớp, tìm nguồn học liệu bổ trợ nội dung học tập từ giáo trình, các tài liệu tham khảo và nhiều TPVH thiếu nhi đa dạng về thể loại.

- Tập trung học trên lớp, thực hiện đầy đủ các yêu cầu của giảng viên (GV).

- Chủ động trình bày các vấn đề cần trao đổi để làm rõ nội dung bài học với GV và bạn bè của lớp.

- Ghi chú các nhiệm vụ học tập cẩn thận và hoàn thành đúng thời gian qui định.

2.2.2. Biện pháp 2: Phát huy khả năng tự học

Tự học là một thuộc tính vốn có của con người, là con đường phát triển nội lực của mỗi cá nhân, của cả dân tộc, là động lực chính của quá trình giáo dục - đào tạo. SV biết sắp đặt công việc để dành thời gian cho tự học nhằm mang lại hiệu quả học tập cao nhưng không bị căng thẳng.

- Lập kế hoạch tự học: SV tự thiết kế thời gian biểu trong ngày để tập trung vào việc học sao cho hợp lý. Bản thân linh hoạt điều chỉnh kế hoạch học tập khi có những nhiệm vụ học tập mới.

- Tổ chức việc tự học: SV biết chủ động tìm kiếm và sắp xếp thông tin theo hệ thống. Sau khi đọc xong cuốn sách hay tiếp cận vấn đề nào đó nên dành ít phút để hình dung lại những điều mình đã biết thêm về tác phẩm đã đọc. Bên cạnh đó SV cần phát huy kỹ năng ghi chép tài liệu và sách. Đây được xem là kỹ năng quan trọng đi kèm với kỹ năng đọc, tiếp thu, chú ý nghe giảng... Chính trong quá trình ghi chép SV rèn luyện khả năng tập trung chú ý cao độ, ghi nhớ tài liệu và kiểm tra việc đọc, học của bản thân. [3]

- Rèn kỹ năng thuyết trình, thảo luận

+ Nghiên cứu xác định nội dung của bài thuyết trình

+ Thu thập thông tin từ nhiều nguồn khác nhau (vở ghi, giáo trình, Internet...). Sau đó tập hợp sắp xếp vấn đề theo hệ thống lập luận khoa học logic chặt chẽ.

+ Mở rộng những vấn đề cần thảo luận.

+ Dự kiến cách giải quyết vấn đề cần thảo luận.

+ SV biết trình bày một cách khoa học – biết ghi chép những vấn đề cần thiết bổ sung. [3]

- Tự bồi dưỡng các thuật đọc kể diễn cảm tác TPVH.

SV cần phải tự rèn luyện các thủ thuật đọc, kể diễn cảm sao cho ngày càng thành thục và thể hiện tác phẩm hấp dẫn người nghe. Bao gồm:

+ *Xác định giọng điệu cơ bản*: Giọng điệu cơ bản là tính chất chung của giọng đọc, giọng kể khi trình bày tác phẩm như thể loại truyện cười thường được thể hiện với giọng điệu dí dỏm, hài hước và có khi châm biếm; truyện cổ tích chủ yếu kể với giọng thủ thỉ, tâm tình phù hợp với không gian kỳ bí, huyền ảo,...

+ *Ngắt giọng*: Biết cách dừng lại giây lát khi đọc kể TPVH. Có 2 cách ngắt giọng là ngắt giọng lôgic (dừng lại khi đọc kể sau các dấu của câu văn) và ngắt giọng tâm lý (dừng lại ở bất kỳ chỗ nào của câu văn nhưng lại có ý nghĩa to lớn trong việc tạo ra sự hấp dẫn và hồi hộp cho người nghe).

+ *Nhịp điệu*: Cách thể hiện tốc độ nhanh chậm

hay vừa phải trong giọng nói của người đọc, kể TPVH.

+ *Cường độ*: Xử lý độ vang, độ hoàn chỉnh của giọng, là khả năng điều chỉnh giọng, làm cho giọng có thể to hoặc nhỏ, mạnh hoặc nhẹ, tạo nên những bậc thang chuyển độ vang từ to tới nhỏ hoặc từ nhỏ tới to khi đọc, kể TPVH.

+ *Ngữ điệu*: Thể hiện sắc thái đa dạng trong giọng nói của người kể chuyện, giúp cho người kể chuyện “vẽ” ra được chân dung của các nhân vật có tính cách khác nhau trong TPVH.

+ *Nét mặt, cử chỉ, điệu bộ*: Tư thế là vị trí cơ thể người đọc, người kể trong lúc trình bày tác phẩm. Yêu cầu chung là tư thế phải tự nhiên, đẹp và thoải mái. Người đọc, kể phải hướng về người nghe, có thể đứng hoặc ngồi nhưng không đi lại trước mặt trẻ. Trường hợp trang trọng nên đứng chứ không ngồi để đọc, kể. Trong hoạt động giao tiếp trực tiếp, nét mặt thể hiện rõ nhất sự giao lưu giữa người nói và người nghe. Cử chỉ phải phù hợp với sự xúc động trong tâm hồn người đọc, kể tác phẩm và phù hợp với nội dung tác phẩm. Trái lại, những cử chỉ cường điệu, máy móc sẽ làm cho việc thể hiện tác phẩm kém hiệu quả. [4]

- Tích cực ôn tập, dự thi và kiểm tra

+ Soạn đề cương ôn tập đầy đủ và chi tiết, chú thích các phần trọng tâm và có phần lưu ý cụ thể trong mỗi phần.

+ Khi ôn tập ý nào dễ quên nên đánh dấu lại, sau đó xem lại lần nữa để chắc chắn không còn điều gì đáng lo ngại đến khi hoàn tất đề cương, tái hiện lại toàn bộ nội dung ôn tập cho thật chắc.

- Kỹ năng tự kiểm tra – tự đánh giá rút kinh nghiệm tự học của bản thân: SV có thể đối chiếu tri thức về vấn đề học tập trước và sau tham gia các hoạt động học trên lớp, so sánh tỉ lệ kiến thức cần thiết đã biết, chưa biết với những bài viết có tính khoa học, tính thực tế cao, những bài kiểm tra, thi kết thúc môn. SV xác định đúng và sai những điều cần làm và tự kiểm tra, tự đánh giá kết quả của mình, so sánh kết quả điểm, nhận xét của thầy cô và những người xung quanh.

2.2.3. *Biện pháp 3: Ứng dụng công nghệ thông tin vào quá trình học tập*

- Đầu tư và sáng tạo trong thiết kế đồ dùng, đồ chơi dạy học: Trong quá trình học tập ngoài việc nắm vững lý luận thì SV cần phải biết thiết kế các đồ dùng, đồ chơi để phục vụ cho việc học tập và tổ chức hoạt động tập giảng. Hiện nay việc hoàn thành các đồ dùng, đồ chơi trong môn học được đầu tư rất chính

chu. SV cần thực hiện theo vấn đề sau:

- + Nắm rõ yêu cầu cần thực hiện do GV đề ra.
- + Tìm hiểu và trao đổi ý tưởng với các thành viên của nhóm một cách rõ ràng.
- + Xác định phương án thực hiện tối ưu để tạo ra đồ dùng, đồ chơi phù hợp và thẩm mỹ.
- + Phân công nhiệm vụ cho các thành viên hợp lý, phát huy được tiềm năng của mỗi người trong từng công việc cụ thể.
- + Tập trung tìm kiếm ý tưởng ở nhiều nguồn khác nhau, có thể thiết kế mẫu hình đồ chơi trước bằng phần mềm Canva rất đa dạng và sinh động.

Hình 2.1. Tập đề kể chuyện “Nhỏ củ cải”

- Lập kế hoạch giáo dục (Giáo án)
- + Lựa chọn TPVH phù hợp với chủ đề và đặc điểm nhận thức của trẻ.
- + Hiểu rõ và khai thác đầy đủ nội dung của TPVH đã chọn.
- + Tham khảo nhiều kế hoạch giảng dạy tương ứng để phục vụ việc soạn giảng thật tốt.
- + Thiết kế hoàn chỉnh kế hoạch bằng word và powerpoint theo đúng cấu trúc và đảm bảo tính hệ thống. Việc soạn giảng bằng các phần mềm sẽ thuận tiện cho người dạy bổ sung và điều chỉnh nội dung nếu cần.

2.2.4. Biện pháp 4: Thường xuyên, chủ động và tự tin tập giảng

Do đặc thù môn học SV cần nắm vững phương pháp và hình thức tổ chức hoạt động cho trẻ mầm non làm quen với TPVH. Vậy nên người học cần tự rèn luyện kỹ năng sư phạm vững vàng, nắm được trình tự để tổ chức hoạt động và xử lý được các tình huống phát sinh trong quá trình dạy học. Để thực hiện tốt hoạt động tập giảng SV cần rèn luyện các kỹ năng sau:

- Học thuộc TPVH và giáo án sẽ tập giảng.
- Tham khảo các tiết dạy dưới dạng video để hiểu được trình tự tổ chức tiết dạy và phong cách giảng dạy của giáo viên.
- Thao tác đồ dùng dạy học thuần thục khi tập giảng.

- Tự tập giảng cá nhân trước, lấy vật mô phỏng làm người học để tập tương tác, có thể dùng hình thức quay clip để tự rút kinh nghiệm.

- Tập giảng với nhóm bạn để rút kinh nghiệm lẫn nhau về cách tổ chức hoạt động.

- Chuẩn bị tâm thế tự tin, bình tĩnh khi tập giảng để GV dự giờ.

- Tiếp thu phân nhận xét, đánh giá tiết dạy của GV để điều chỉnh và hoàn thiện các tiết dạy tiếp theo.

Hình 2.2. SV tập giảng bài thơ “Cá ngừ ở đâu” của Thùy Linh dịch

3. Kết luận

Nhận thức được tầm quan trọng của các biện pháp học tập trên, mỗi SV nên lựa chọn và vận dụng linh hoạt các biện pháp ấy trong quá trình học tập nhằm đạt kết quả cao. Bên cạnh đó, SV nên tạo được niềm yêu thích đối với môn “Phương pháp cho trẻ mầm non làm quen với TPVH” để trở thành động lực phấn đấu học tập hiệu quả chinh phục kiến thức lẫn kỹ năng. Đó là hành trang tri thức tương lai được vận dụng dạy trẻ làm quen với các TPVH nhằm mang giá trị đạo đức và thẩm mỹ cao.

Tài liệu tham khảo

[1]. Lê Thị Bắc Lý, Lê Thị Ánh Tuyết (2008), *Giáo trình Phương pháp cho trẻ mầm non làm quen với tác phẩm văn học*, NXB Giáo dục, Hà Nội.

[2]. Hà Nguyễn Kim Giang (2007), *Phương pháp đọc kể diễn cảm*, NXB Đại học Sư phạm, Hà Nội.

[3]. Nguyễn Viết Hiền (2014), *Biện pháp nâng cao hứng thú học tập học phần “Phương pháp cho trẻ mầm non làm quen với tác phẩm văn học” cho SV sư phạm mầm non - Trường Đại học An Giang*.

[4]. Ngô Thị Thái Sơn (2006), *Giáo trình phương pháp hướng dẫn trẻ làm quen với tác phẩm văn học*. Trường Cao đẳng Sư phạm trung ương thành phố Hồ Chí Minh.

[5] Nguyễn Huỳnh Ngọc Thủy (2023). Tài liệu giảng dạy “*Phương pháp cho trẻ mầm non làm quen với tác phẩm văn học*”. Lưu hành nội bộ Trường Đại học An Giang.